

УДК 323.1(=511.141)(497.11)

Примљено:
24. март 2011.

Прихваћено:
25. мај 2011.

Прегледни рад

НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

NATIONAL INTEREST

Година VII, vol. 10

Број 1/2011.

стр. 187-222

*Момчило Суботић**

О ПОЛИТИЧКОМ ПОЛОЖАЈУ МАЂАРСКЕ МАЊИНЕ У СРБИЈИ

Резиме

Демократска заједница војвођанских Мађара Шандора Пала је неколико година по оснивању поднела концепт тростепене аутономије за мађарску мањину у Србији. Он обухвата: општине са специјалним статусом које се могу удружити у територијалну етничку аутономију, затим месна или локална аутономија и најзад, као највиши ниво мађарске самоуправе, персонална аутономија – политички репрезент мађарске мањине у Србији. Овај концепт прихватиће и друге мађарске политичке странке, касније основане, попут Странке војвођанских Мађара Јожефа Касе, касније Иштвана Пастора, као и Демократска странка војвођанских Мађара Андраша Агоштона, настала цепањем ДЗВМ, и други.

Статут АП Војводине из 2009. године услишио је готово све захтеве садржане у концепту тростепене аутономије; њиме је предвиђен мађарски регион од општина на северу Србије у којима Мађари чине већину становништва, са седиштем у Суботици, у којој немају већину. Статут је део коалиционог договора Пастор-Тадић, донет са циљем да помогне у побољшању положаја националних мањина-„националних заједница“, али је он у српској стручној и политичкој јавности оцењен као стварање „државе у држави“, тј. претварање Војводине у државу националних мањина, са ре-

* Институт за политичке студије, Београд

алном могућношћу сецесије мађарског региона и његово прикључење Мађарској.

Томе у прилог иде и ревизионистичка пропаганда актуелне мађарске власти Виктора Орбана која је Мађарима у суседним државама дала двојно држављанство и наговестила право њиховог учешћа у парламентарним изборима са квотом политичких представника у мађарском парламенту. Орбан је решио да уз помоћ ЕУ изврши територијално уједињење нације, позивајући се на исправљање тријанонске неправде. У тексту смо показали да „Тријанон“ није био неправда, већ да је овај споразум Угарску свео на Мађарску, тј. на етнографске границе мађарске државе.

У раду је презентован положај мађарске мањине и њено политичко организовање у Краљевини СХС-Југославији, као и њихово учешће у Хортијевом покушају да геноцидом и етничким чишћењем, које су мађарске окупационе трупе извршиле у Бачкој 1941-1945, ревидира „Тријанон“. На комунистички концепт аутономије Војводине мађарска мањина је гледала као на –„српску ствар“, али је временом прихватила јер је у Србији остварила највиши степен културних, економских, политичких права . Таква права не би имала ни у матичној држави. Развила је и сачувала национални идентитет по највишим европским стандардима. Отуда је геополитика мађарског региона и ревизије „Тријанона“ - играње са ватром.

Кључне речи: Демократска заједница војвођанских Мађара, тростепена аутономија, Савез војвођанских Мађара, Статут Војводине, мађарски регион, „Тријанон“, Угарска

Политичко организовање мађарске мањине у Србији

Са укидањем социјализма и преласком на вишестраначки политички систем, који је претходио разбијању и распаду СФРЈ, мађарска мањина у Србији основала је 1990. године своју политичку странку - Демократску заједницу војвођанских Мађара (ДЗВМ). Председник странке постао је Пал Шандор и странка је неколико година била једина политичка организација мађарске мањине у Србији. Иако је својим по-

литичким ангажманом представљала суштину политичких циљева војвођанских Мађара, странка се поцепала и део на челу са Андрашом Агоштоном формирао је Демократску странку војвођанских Мађара (ДСВМ) 1997. године.

У Суботици је 1994. године формирана још једна мађарска странка - Савез војвођанских Мађара (СВМ), која ће у постоктобарској Србији постати најјача, а по многима и национално најтврђа партија мађарске мањине. Први председник је био Јожеф Каса, градоначелник Суботице и потпредседник Владе Србије у влади Зорана Ђинђића. Тада је СВМ са коалицијом ДОС постала парламентарна странка.¹ За Касу је везана реченица, да „Војводина није неутуђиви део Србије“, и да је окупљање бивших мађарских хонведа из Србије у Новом Саду маја 2004. године, био сусрет „tisz harcos“- starih ratnika. Каса не каже против кога су се борили „стари ратници“. Ни колико их је ратну срећу потражило у нацистичком нападу на Русију, а колико учествовало у мађарском фашистичком окупаторском систему на српској земљи?! На место Касе на чело СВМ дошао је Иштван Пастор, који је не само сублимирао идеје Пала Шандора, Касе и Агоштона, већ је - како сам каже - постао катализатор између мађарског владајућег ФИДЕСА Виктора Орбана и председника Србије Бориса Тадића, у настојању да се реализује Мађарска етничка аутономија на северу Србије. Мађарска аутономија у аутономној Војводини! Парадоксално и једно и друго, али тако је по Статуту АП Војводине из 2009 године. Ништа није по Уставу Србије из 2006, али јесте по коалиционом договору Пастор-Тадић.

Осим поменутих ту су још две мање странке мађарске мањине. Једна је Покрет мађарске наде (ПМН) основан 2009. Председник странке је Балинт Ласло, а друга Грађански савез Мађара (ГСМ), основан крајем 2006. у Сенти, председник је Ласло Рац Сабо.

Најзначајније политичке личности међу војвођанским Мађарима су управо лидери ових странака, нарочито поменута четворка: Пал, Агоштон, Каса и Пастор, и сви они представљају континуитет једне политичке идеје која је чврсто

1 На републичким изборима 2003, СВМ у коалицији са „Заједно за толеранцију“ није успео да освоји ниједан мандат у Скупштини Србије. На парламентарним изборима 2007. освојио је три мандата.

везана за политику Мађарске владе и условљена спољнополитичким односима Мађарске и Србије. Али оно што пада у очи сваком иоле пажљивијем истраживачу јесте чињеница да су сви захтеви које мађарска мањина (један део се односи и на остале мањине - „националне заједнице“) преко својих политичких представника испостављала Србији деведесетих и касније: тростепена аутономија, персонална аутономија, локална самоуправа, Мађарска територијална аутономија, мађарски округ, Национални савет-различити термини са сродим значењем - остварено или се остварује, па Војводина од северне српске покрајине, у којој аутономија није стечена већ јој је наметнута, али, ипак, са искључиво српским обележјем и значењем, постаје све више држава националних мањина.

*Идеја мађарске територијалне аутономије
ДЗВМ Шандора Пала*

У време када је експертска Комисија ЕЗ на челу са француским правником Бадинтером „пресудила“ распад СФРЈ на њене саставне делове- републике, уместо на њене конститутивне народе сходно начелу самоопредељења народа, политички лидер ДЗВМ Шандор Пал је за мађарску мањину у Војводини затражио иста права која добије српски народ у Републици Српској Крајини и Републици Српској. Пал је тиме не само Војводину изједначио са другим републикама, па и са Србијом у чијем је саставу, него је војвођанску аутономију изједначио са мађарском мањином, као да је војвођанска аутономија ствар само мађарске мањине, а не превасходно српског народа који чини апсолутну већину становништва у Покрајини.

Шандор Пал је своје идеје изложио на научном скупу САНУ о положају мањина у СР Југославији 1995. године. Он је представио *Концепт мањинске самоуправе ДЗВМ*, који се залаже за тзв. тростепену аутономију мађарске мањине у Србији, истичући да она представља компромис између два легитимна захтева: с једне стране права на самоопредељење до отцепљења, а друге суверености државе и непроменљивости граница. Видимо, дакле да Пал неутемељено заснива свој компромис дајући мађарској мањини, супротно свим међународним правним документима, као и унутрашњем

уставном праву, право на самоопредељење до отцепљења. А затим, ради „очувања“ суверености Србије и непроменљивости граница, он гради концепт мађарске аутономије у аутономној Војводини, и то тростепени, где се изричито захтева мађарска територијална аутономија.²

Мађарска тростепена аутономија Шандора Пала обухвата: „Општине са специјалним статусом“, које су дефинисане као општине у којима нека од етничких заједница има већину. Иза тога следи нови одељак „Територијална етничка аутономија“, који предвиђа могућност удруживања више суседних општина где националне мањине чине већину становништва. Затим „Месна (локална) етничка самоуправа“, који регулише начин формирања локалне мањинске самоуправе за насеља у дијаспори. На крају је поглавље - „Персонална аутономија“.³ Наравно, овде је реч о мађарским општинама са специјалним статусом, о мађарској територијалној аутономији и о мађарској локалној самоуправи. Општине које би чиниле Мађарску аутономну област су: Кањижа, Сента, Ада, Бечеј, Бачка Топола, Мали Иђош и Суботица у Бачкој, односно Чока у Банату.

„Тако формираној аутономној области могу се прикључити и насеља које се не налазе у општинама са специјалним статусом, ако се њиховим припајањем даље проширује национално компактна територија, односно, могу се издвојити насеља са српском етничком већином. Самоуправа Мађарске аутономије посебно би се односила на функције у области образовања, здравства, привреде, социјалне заштите, информисања, правосуђа, одржавања реда и мира. Службени језици, и међусобно потпуно равноправни, били би мађарски и српскохрватски... Органи Мађарске аутономне области су: скупштина, обласно веће (као извршни орган)те председник аутономне области.“⁴ Други степен аутономије односи се на насеља у дијаспори, која су изван поменутих општина у којима мађарска мањина чини већину становништва. „Ова би

2 Види: Шандор Пал, „Концепт мањинске самоуправе Демократске заједнице војвођанских Мађара“, у: *Положај мањина у Савезној Републици Југославији*, Зборник САНУ, уредници Милош Мацура и Војислав Становчић, Београд, 1996, стр. 437.

3 Исто, стр. 439.

4 Исто, стр. 440.

локална аутономија била остварива у петнаестак мађарских насеља Војводине и практично би спречавала хегемонију једне етничке заједнице над другом, што би знатно допринело стабилности нашег геополитичког простора“.⁵

„Персонална аутономија“ представља „оригинални допринос ДЗВМ теорији и пракси решавања мањинског националног питања“. Највиши њен орган требало би да буде *Савет мањинске самоуправе*. „Овлашћења Савета би се односила на колективна права мађарске националне мањине, регулисана Статутом која би прихватила Народна скупштина Републике Србије (посебно за области културе, образовања и информисања) демократски, на вишестраначким изборима конституисан Савет мађарске мањине био би једини легитимни представник војвођанских Мађара који би на демократски начин изражавао њихов политички субјективитет, али се тиме не би нарушавао суверенитет Републике Србије“.⁶ Органи персоналне аутономије су: скупштина етничке заједнице, веће самоуправе, председник.

У међувремену се појавио СВМ, па је требало редефинисати концепт мађарске аутономије. Основни елементи аутономије, по Палу, су: „артикулација субјективитета војвођанских Мађара како у земљи тако и у иностранству, могућност избора легитимних мађарских политичких заступника, стварање институција *Мађарске аутономије* (заступање интереса Мађара како у срединама где су већинско становништво тако и оних који су у расејању, обезбеђивање политичког плурализма како у процесу формирања аутономије, тако и у самој аутономији“.⁷ Пал подвлачи да војвођански Мађари у својим политичким захтевима морају наступати самостално и јединствено.

Пал још једном прецизира и подвлачи: „У аутономији, интересе средина, где су Мађари већински живаљ, обезбеђиваће *територијална аутономија*, а у срединама где су у мањини (односно у расејању) *локална (односно месна) самоуправа* узета у класичном смислу те речи. Целину интереса војвођанских Мађара, посебно у областима школства, ин-

5 Исто

6 Исто, стр. 441.

7 Исто, стр. 443.

формисања и културе обезбеђивале би институције *персоналне аутономије*, пре свега *Савет мањинске самоуправе*“.

Другим речима, „Мађари не желе ништа више, али ни мање“ - истицао је Пал „од онога што ће Срби остварити у другим републикама бивше СФРЈ. То је уосталом један од важних услова за што скорији улазак Србије у Европу“.⁸ Треба напоменути да је у време сецесионистичког рата Мађарска наоружавала Хрватску, а ДЗВМ подржавала сецесионисте.

Иштван Бошњак, се супротставио Паловом концепту Мађарске територијалне аутономије. Он истиче да је за овај вид аутономије неопходна промена Устава Србије. Бошњак истиче модел сличан концепту аутономије Војвођанског клуба - *Платформа за савремену аутономију Војводине*, од 1994. године, која „афирмише мултиетничку територијално-административну аутономију свих грађана Покрајине“. У поглављу „Аутономија Војводине и национално питање“ овај концепт полази од става да у будућој савременој аутономији ове регије „нико не би био третиран ни као већина ни као мањина, нити би имао некаква посебна права, осим оних која сваку националну мањину, у свакој ужој и широј средини, штите у односу на сваку националну већину“.⁹ Видели смо да Бошњак није био у праву, јер је Статут Војводине, иако противуставан усвојен у Скупштини Покрајине и Скупштини Србије.

Није потребна велика мудрост да би се видело да је Палов концепт „тростепене аутономије“ мађарске мањине, коју у постоктобарској-ДОС-овској Србији наставља СВМ Иштвана Пастора, уз пуну подршку Чанковог ЛСВ-а као и других мањих српских аутономашких странака у Покрајини, разуме се и ДС-а, на путу да буде пророчки реализован са великим искушењем за суверенитет и територијални интегритет Србије.¹⁰

8 Исто, стр. 444.

9 Види: Иштван Бошњак, „Могућности и проблеми успостављања мањинске локалне самоуправе и персоналне аутономије у Војводини“, у: *Положај мањина у Савезној Републици Југославији*, Зборник САНУ, уредници Милош Мацура и Војислав Становчић, Београд, 1996, стр. 450; *Платформа за савремену аутономију Војводине*, „Војвођански клуб“, Нови Сад, 1994.

10 Вредно је погледати Зборник: *Положај националних мањина у Србији*, Зборник САНУ, уредник Војислав Становчић, Београд, 2007, нарочито радове: Алпаш Лошонц, „Аспекти територијалних и културних аутономија: за и

Статут Војводине по мери политичко-територијалних аспирација мађарске мањине

„Политика“ од 3. септембра 2008. преноси делове из писма које Иштвану Пастору, председнику Савеза војвођанских Мађара, пишу лидер Демократске заједнице војвођанских Мађара Шандор Пал и лидер Демократске странке војвођанских Мађара Андраш Агоштон. Двојица мађарских првака траже преговоре са српским властима о остваривању концепта аутономије војвођанских Мађара, који предвиђа повезивање девет општина у којима су Мађари у већини.

Пастор указује на чињеницу да је статут био у основи кампање коалиције „За европску Војводину“. Он истиче: „За нас је приоритетно питање положај националних савета и слажем се са господином Агоштоном да се што пре мора усвојити закон о начину избора, надлежностима и финансирању Савета националних мањина... Чињеница је да је остваривање аутономије прва тачка Заједничког концепта аутономије странака војвођанских Мађара. Друга тачка тиче се посебне регије на северу Војводине састављене од општина у којима Мађари чине већину, а на чијем остварењу сада инсистирају ДСВМ и ДЗВМ“. Балинт Пастор каже да ће то питање доћи на дневни ред када и Закон о регионализацији Србије чије је усвајање један од услова за прикључење ЕУ. Он објашњава да је реч о предлогу за оснивање „мултиетничке“ регије на северу Војводине, односно удруживању девет општина у један од многих подрегиона у Србији који би били дефинисани законом. Председник Извршног већа Војводине Бојан Пајтић тврди, међутим, да му је „као припаднику грађанске опције страна и потпуно неприхватљива свака помисао о поделама по етничком принципу“. Са друге стране опозиција тврди да ће „ДС морати мађарским странкама да плати рачун за подршку“. Пастор наглашава да ће његова странка и даље тражити промену граница управних округа у Војводини-у питању су општине Ада, Кањижа и Сента које припадају северно-ба-

против“; стр. 179-189; Александар Молнар, „Конститутивна власт и етничка хетерогеност“, стр. 247-254; Тамаш Корхеџ, „Границе универзалности мањинских права-о значају територије и бројчаности-са посебним освртом на право на службenu употребу језика“, стр. 367-377.

натском округу са средиштем у Кикинди, а, како сматрају у СВМ, географски и према свакој људској логици место им је Бачка...¹¹

Представници опозиционих странака сматрају да предлог Статута није у складу са Уставом. Лидер Демократске странке Србије Војислав Коштуница истиче, да статут уместо да се бави аутономијом онако како је то предвиђено Уставом Србије, преко оваквог предлога статута заобилазним путем покушава да се успоставе елементи државности Војводине.

Да је Статут Војводине кројен по мери мађарске мањине потврђује и начин на који су одређивани управни окрузи, а који омогућава формирање мађарског етничког округа на северу Србије. О томе Коста Чавошки пише: „Посебну забринутост изазива начин на који су чланом 32 успостављени покрајински управни окрузи. Они су тако образовани и територијално разграничени да Мађари добијају свој национални округ са седиштем у Суботици, у којој они, иначе, нису већина. Крајњи циљ територијалног заокружења и издвајања Мађарског округа јесте отварање и проблематизовање положаја мађарске мањине у Србији, да би се пре или касније приступило сецесији суботичког округа и његовог припајања Мађарској.

Још већу забринутост изазива образовање савета националних заједница у оквиру Скупштине Војводине. То је покушај да се на мала врата уведе дводомни систем, захваљујући којем ће представници националних мањина, приликом доношења важних одлука, имати право вета у Скупштини Војводине.

Као нацрт новог статута АП Војводине отвара две пугубне могућности - стварање државе Војводине у држави Србији, и сецесије Суботичког округа, а можда и целе Војводине¹².

Сходно Статуту АП Војводине 2010. године одржани су избори за мањинске националне савете, па је у оквиру Скупштине Војводине, као посебно парламентарно тело, основан

11 „Захтев за мађарску регију у Војводини?“, *Политика*, 3. септембар 2008, стр. 6.

12 Коста Чавошки, *Државност Војводине и могућност сецесије*, Нови Сад, 2008, стр. 6.

Савет националних заједница (СНЗ). Њега чини 30 чланова, који се бирају из редова посланика. Половина њих су, како је предвиђено Статутом АПВ, припадници мањинских заједница, а половина посланици српске националности. То је својеврстан „Горњи дом“ војвођанског парламента.

Тако се Статутом и Срби у Покрајини из народа претварају у националну заједницу, истина, још увек без сопственог националног савета.

За доношење одлука потребна је већина „од укупног броја чланова“, што значи да националне мањине - по Статуту националне заједнице - без обзира што Срби чине скоро 70% становништва Војводине - могу да блокирају доношење одлуке од стране СНЗ и тиме парализују рад Скупштине АПВ. Тиме је не само нарушен Устав Србије, његов члан 1. који Србију дефинише као националну државу српског народа, а тек онда и осталих грађана који у њој живе, него се и Војводина као њен саставни део претвара у „државу националних мањина“.

На изборима за национални савет др Тамаш Корхец постао је председник Националног савета Мађара који су формирале „Мађарска слога“ 28 од 35 мандата, „Војвођански Мађари за Европу“ четири, и по један мандат три мање мађарске странке.

Лидери мађарске мањине и њихове странке су предњачиле у процесу „европеизирања“ Војводине кроз доношење статута и поништења српског обележја Покрајине. У владајућој коалицији са ДС, ЛСВ, Г 17, СПС, подржани од неких „опозиционих“ странака и мноштва антисрпских невладиних организација, али превасходно у координацији са владом Мађарске и њеним бројним политичким организацијама, политички прваци војвођанских Мађара гледају на Статут као на средство за свој крајњи циљ - отцепљење од Србије и припајање Мађарској. За сада Пастор и други политички прваци мађарске мањине истичу, неуверљиво, да је територијално повезивање Мађара у Војводини за њих једино решење. Због тога је промена граница округа постао кључ неразумевања у Војводини, због чега је владајућа СВМ изашла из многих коалиција где је формирала општинску власт. Амандманом Балинта Пастора (СВМ) на закон о регионалном развоју три општине Ада, Кањижа и Сента пребачене су из Северноба-

натског у Севернобачки округ, чиме се проценат мађарског становништва повећао за око 10%, а српског смањио за око 5%. Тиме Мађари имају девет (9) општина на којима граде своју персоналну аутономију и друге политичко територијалне планове. Иштван Пастор, иначе потпредседник Владе Војводине, је изјавио да су ове три општине биле део коморског и судског система Севернобачког округа, са седиштем у Суботици.

На видиду је следећи могући сценарио: усвајање Статута Војводине представља „покушај аутономаша/сепаратиста да створе државу у држави са циљем издвајања ове нове „државе“ из Србије. Следећи корак је издвајање, ако би се формирао суботички округ, из ове покрајине/регије и његовог припајања Мађарској. Другим речима Статут Покрајине је први корак у правцу ревизије граница у средњоисточној Европи која не погађа само Србију него и суседе Румунију, Словачку и Украјину. Статут је једна ретроградна неприродна појава која угрожава безбедност и опстанак српског народа и омета нормалан развој Републике Србије. Ослања се на програме: ЛСВ, Основна програмска документа војвођанског покрета из 2001. године која су потписали представници девет политичких странака и 14 нестраначких организација, Декларацију за нови уставни систем Србије и Југославије, Платформу за савремену аутономију Војводине Војвођанског клуба из Новог Сада из 1994. године и Стратегију остваривања заједничких циљева Војвођанског савеза коју је потписало 17 аутономашких покрета и странака 23. маја 2002. године“.¹³ Пајтић је доношење Статута доживео као свитање „после тешке ноћи“...Статут је практично средство програма ЕУ за разбијање Србије без новог рата. Неприхватање Срба на самоуништење је, према Европљанину Јовану Комшићу, бившем директору РТС Нови Сад, опредељење за „Срби-стан“.¹⁴

Историчар Пејин сматра да се ради о рехабилитацији великомађарства које је уследило као резултат аутономашке и сепаратистичке политике ЛСВ Ненада Чанка, али и ДС и то његовог новосадског крила на челу са Бојаном Пајтићем.

13 Јован М. Пејин, *Поништење српског обележја Војводине*, СНП „Светозар Милетић“, Партеон, Београд, 2011, стр. 31.

14 Исто, стр. 106.

Они су, по Пејину, омогућили интернационализацију тзв. војвођанског питања и рехабилитацију великомађарства које се од владајућег ФИДЕСА Виктора Орбана све више прелива на војвођански простор. Чанкова антисрпска политика, истиче Пејин, „охрабрила је ДЗВМ, ДСМ и остале нарочито мађарске мањинске интелектуалце, новинаре, писце који јавно „принципијелно војвођански“ подржавају мултиетничку, мултикултурну и мултиконфесионалну аутономију. Овај савез је изразито антисрпски и буди основану сумњу на основу гласова о потреби интернационализације „војвођанског питања“ да је припрема за нове репресије над Србима...“ Не познавајући историју српске Војводине, немајући никаква сазнања о њеној традицији, духовности и српском обележју, Чанак је у кроатокомунистичком маниру, који се не би постидео Радића, Мачека и Броза, на трибини ЛСВ у Сремској Митровици 24. марта 1992. године, супротстављајући се „србијанској окупацији“ Војводине, рекао и следећу бесмислицу: „Кад Војводина постане република, Србија и Хрватска никад неће ратовати“. ¹⁵Отуда је за политичке прваке војвођанских Мађара прихватљива Војводина као „европска регија“, па и слоган аутономаша : „Сви смо ми Војвођани“. Овде се ради о стварању нове - војвођанске нације, али само када су Срби у питању; ниједна друга мањинска заједница, од 26 колико их има у Покрајини, јер су и Срби постали етничка заједница, не прихвата овај глупи слоган. Мађари нипошто!

Имајући у виду да статут Војводину претвара у „државу националних мањина“, које постају државолики партнер Србији, поготово Мађари са својим етничким кругом који претендује да се издвоје из Србије, треба подсетити да мађарска мањина има матичну државу и да се њено мањинско питање у Србији не може претворити у територијално. Они као национална мањина у Србији имају сва мањинска права на највишем нивоу, од права на свој језик, на своје школе од основне до факултета, право на информисање, телевизију, радио, позориште, учешћа у вршењу власти на свим нивоима од општинске, покрајинске до републичке. Уосталом, мађарској мањини треба као и свим грађанима Србије стварна децентрализација а не федерализација, односно стварање

15 Исто, стр. 40.

државе у држави. Дакле, месна и општинска самоуправа а не стварање парламентарних ентитета. „Овако, грађани Војводине ће финансирати две државе уместо једне, под условом да на тлу Војводине не дође до потпуног укидања државе Србије“.¹⁶

Међутим, Статут им омогућава етнички регион. Отуда не чуде вести да су статут написала тројица академика Мађарске академије наука. Шта ово значи? Када је октобра 2009. године Тадић био у посети Будимпешти, мађарски председник Ласло Шољом га је похвалио јер је српски парламент донео Закон о националним саветима, за који је мађарски председник рекао, да „пружа основу за културну аутономију Мађара који је правни оквир и за територијалну“.¹⁷

Мађарски регион договорен између Пастора и Тадића

Ствар око писања Статута можда и не стоји тако. Јер, све указује да је Статут који Војводину претвара у мањинску, наднационалну, антисрпску творевину, са партнерским односом мањина према држави Србији и мађарском територијалном аутономијом договорен у предизборној коалицији између ДС СВМ. Одмах после победе на изборима за националне савете СВМ је тражио промене граница округа. Ту се наслућује мађарска тежња да сви Мађари живе у једној држави. Иштван Пастор негира ову тезу и каже: „Када смо ми пре две и по године тражили промене граница округа није се, наравно, ни знало да Мађарска треба да председава ЕУ у првој половини ове године. Још док је Орбан био у позицији СВМ је био нека врста катализатора између њега и Тадића, претпостављајући да ће он доћи на власт, уз свест да је животни интерес Мађарске да шири границе ЕУ, посебно према Србији, будући да ту живи велики број Мађара. На тај начин Мађарска би у Унију повезала све земље у окружењу у којима живи преко три милиона Мађара, који су не својом кривицом остали ван своје матице. Сада се тако коначно подударују интереси наше две земље. Почетак ове године је за Мађаре у Војводини битан јер су коначно стекли право на

16 Јован М. Пејин, Исто, стр. 98.

17 Види: Печат, 23. октобар, 2009, стр. 96.

двојно држављанство, и то не само због легализације интимног односа већ и због тога што Мађарска двадесет година води бригу о овдашњим Мађарима, а сада може лакше да помаже породице ван својих граница, али и културне институције и школство. Стога верујем да ће се следећих месеци решити и промене граница округа, али не зато што смо ми условили то сада, када смо видели да Србија жели да је Мађарска прогута на врата Европе, *већ зато што смо ми то договорили пред улазак у власт пре више од две године као један од услова коалиционог споразума*, и што тај услов није испуњен за разлику од многих који јесу...¹⁸

Историчар Дејан Микавица сматра „да ће српска власт направити катастрофалну грешку ако под евентуалним притиском Мађарске промени границе округа у Војводини зарад ургирања Мађарске да се што пре добије статус кандидата за улазак у ЕУ...“ Микавица каже да нико не може гарантовати „да када се дозволе промене граница округа и када Мађари буду имали компактну територију они неће затражити отцепљење од Војводине, односно од Србије? Ја сам убеђен да су промене граница округа пут ка осамостаљивању Мађара и њиховом припајању Мађарској, које ће се десити пре или касније ако им то Међународна заједница дозволи“.¹⁹ Микавица истиче да је после нагодбе 1867. године „дошло до велике асимилације Срба у Угарској, која је трајала све до 1918. године. Колико је она била успешна говори и податак да је сада у Мађарској неколико пута мање Срба него тада, и да су они сада практично безначајна мањина; има много Мађара који имају чисто српска презимена, а не знају ни реч српског језика. Стога нема никаквог разлога да се сумња да би Срби идентичну судбину доживели и у мађарском округу који би се појавио на територији данашње Војводине, без обзира на то колико овдашњи мађарски политички прваци тврде да нема никакве бојазни да ће формирање округа са мађарском већином довести до његовог отцепљења од Војводине“.²⁰

Никад мађарска мањина у Србији није имала бољи политички положај него данас, бољи него у матичној држави.

18 Према: Александар Павловић, „Тајна мађарског тепиха“, *Печат*, 4. фебруар 2011, стр. 56.

19 Исто

20 Исто, стр. 57.

Али, од Тријанонског уговора о територијалном разграничењу између Мађарске и Краљевине СХС из 1920. године, када је део Мађара остао на нашој страни, па све до данас, политика мађарске мањине увек је била под снажним утицајем матичне државе. И када су односи двеју држава били добри, и када је из Мађарске вођена иредентистичка, ревизионистичка политика. Мађари се никада нису помирили са „Тријаноном“, сматрајући да им је учињена неправда и да су чином раздвајања доживели националну катастрофу. Данас је у Мађарској на власти ФИДЕС (Савез младих демократа) - премијера Виктора Орбана (калвинисте), која држи двотрећинску власт, а Мађарска председава Европском унијом. Какву ће политику водити, Орбанова влада је показала на старту председавања Европском унијом. У холу Европског парламента поставила је огромни везени тепих са картом „Велике Мађарске“. Негодовали су неки европски политичари, али су српски упадљиво ћутали, вероватно очекујући од мађарске владе на челу са Виктором Орбаном да Србију приближи Унији.

Фидес Виктора Орбана и територијално уједињење нације

Мађарски владајући Фидес Виктора Орбана решио је да под окриљем ЕУ изврши ревизију историје и, на тој основи, територијално уједињење нације. Фидес је донео закон о двојном држављанству за Мађаре из суседних држава-Словачке (око 500.000 мађарске мањине), Румуније (око 1.500.000 Мађара), Србије (290.000 Мађара) све у циљу одбране националног идентитета Мађара у региону. Осим држављанства и пасоша Орбан планира да сународницима из суседних држава омогући и учешће на парламентарним изборима у Мађарској. Према неким вестима политичко заступништво Мађара из суседства имало би у државном парламенту 20 представника.

Све ово изазвало је политичку буру у Словачкој, Румунији, али и у органима ЕУ, само се у Србији упорно ћути. Ревизионистичкој геополитици Фидеса преточеној у закон у парламенту у Србији се нико не супротставља. „Један од разлога је свакако у томе што се положај мађарске мањине у

Србији суштински разликује од статуса који Мађари имају у околним земљама. Као прво, у Србији их има мање него у Словачкој и Румунији и углавном су насељени у Војводини. Осим тога (упркос иредентистичкој реторици већине мађарских странака и удружења), релативно добро су интегрисани у друштво и његове институције. Мађарске политичке партије учествују у обављању власти на локалном, окружном и државном нивоу (и на свим тим инстанцама користе сваку од прилика за институционално заокружење националног „мозаика“ мађарства - чији је циљ коначно територијално уједињење). То им је једини допринос, још увек у постојећим границама-„болитку“ Србије (јер су увек у коалицији која обавља „власт“).

Други разлог за „послушнички став Београда према мађарској националној мањини“ јесте очекивање да ће Мађарска као актуелни председавајући ЕУ свесрдно утицати на приближавање Србије Унији, што је нереално с обзиром на скроман утицај Мађарске у евроунијским пословима, а и сама Будимпешта је послала више него јасан сигнал да ће се даље учлањење у ЕУ одвијати у „пакету“ а не појединачно.²¹

Све у свему, војвођански Мађари повољно оцењују Орбанову геополитику. Конзулат у Суботици ради пуном паром. Политички прваци СВМ Иштван Пастор (потпредседник владе Војводине) и Шандор Егереш (председник Скупштине Војводине) понављају мантру „о емотивној потреби коју Мађари ван граница Мађарске коначно могу да задовоље“. Да ли је то само емотивна потреба? „Мађари који оваквим путем стекну двојно држављанство моћи ће у Мађарској да купују некретнине, возила (региструјући их као пуноправни мађарски држављани), право на буџетско школовање на вишим школама и факултетима, запослење у било којој земљи чланици ЕУ... И, што је најважније, неће морати да се преселе у - Мађарску. Јер, код куће су. На територијама некада саставних делова Аустро-Угарске монархије којих се Мађарска никада није одрекла - и ако су сада у саставу других држава (ту је и највећа ревизионистичка клопка коју је Виктор Орбан овим законом подметнуо)“.²²

21 Види: Властимир Вујић, „Свако може бити Мађар, ако то пожели“, *Печат*, 26. новембар 2010, стр. 46-48.

22 Властимир Вујић, „Орбанове игре са ватром“, *Печат*, 4. фебруар 2011, стр.

Фидес и Виктор Орбан с правом верују да ће у Србији најлакше завршити тај посао, с обзиром да су војвођански Мађари институционално инфилтрирани и под паролом српских „евроинтеграција“ беспрекорно одрађују аутономистичке задатке који Мађаре воде ка одавном постављеном циљу - територијалном уједињењу нације!²³

На регионалну и европску опасност Орбановог пројекта територијалног свемађарства указао је Јозеф Даул из Европске народне партије у Европском парламенту. Даул истиче да : „Крајње неприхватљиво је да мађарска национална мањина која живи у расејању добије изборно гласачко право у матичној земљи. То би било равно рушењу званично признатих граница држава“, док је некадашњи премијер Мађарске, социјалиста Ференц Ђурчањ, истакао да „аутономија и двојно држављанство искључују једно друго“. Ђурчањ сматра да за овакву политику Фидеса ни „национална трагедија из Тријанона“ не сме бити оправдање. Ево како Ђурчањ покушава да превазиђе исконструисани, митски Тријанон. „Наравно да је Тријанон национална трагедија, али пошто време не можемо да вратимо уназад вредно је испитивати само то - како можемо да руководимо и управљамо тријанонском траумом...“ Ђурчањ упозорава „како није ни између два рата, а тако ни сада, постојао склад националне надахнутости са националном мудрошћу!“ Он такође каже да „ниједна држава у оквиру својих граница не може да обезбеди проширену аутономију једној националној мањини која се налази унутар округа њене територије, у којој су сконцентрисани држављани једне друге заједнице-већинске“! Даље подвлачи: „Ако чланови двотрећинске владајуће политичке партије у Мађарској - Фидес - имају такву потребу да сами доносе одлуке о судбинама оних који не сnose ни промил одговорности за њихово доношење, онда ово прети драматичним конфликтима. И то не малих размера!“²⁴

На суверенитет и територијални интегритет Србије на срћу и неке екстремистичке и ревизионистичке групације и невладине организације из Мађарске, као што је „Омладински покрет 64 жупаније“- чији је основни слоган „Доле Три-

58-59.

23 Види: Исто, стр. 59.

24 Према: Властимир Вујић, исто, стр. 60.

јанон“, као и позната парола лансирана из Мађарске после 1920. године, „не, не никада више“ (нем, нем соха) која ће бити једна од многих ревизионистичких и реваншистичких максима њене спољно-политичке доктрине према суседним земљама, затим „Један Бог - један народ“, „Повратићемо Јужни крај“ и сл. Организација „Омладински покрет 64 жупаније“ из Мађарске делује илегално у Србији. Ова организација тражи ревизију мировног уговора склопљеног у дворцу Тријанон 4. јуна 1920. године...Оснивачка скупштина „Омладинског покрета...“ одржана је у Бечеју, илегално, 2004. године...Остала је тајна ко је од српских Мађара учествовао у раду овог јавно-тајног скупа. Ту су и друге ревизионистичке организације, које користи Фидес, попут организације „Јобик“, затим Покрет за бољу Мађарску - „Бољи“ и још неке мање екстремне групе.²⁵

Сасвим је извесно да гостопримство „Омладинском покрету...“ и његово деловање подстиче противуставни Статут и аутономашка и сепаратистичка политика владајуће коалиције у Покрајини - Чанка, Костреша, Пајтића, правдајући своју антидржавну активност заштитом националних мањина. Отуда је разумљиво да Пал Шандор подржава ову организацију и истиче како је подизање заставе у Бечеју (на скупу „Омладинског покрета 64 жупаније“ М. С.) извршено на првој „ослобођеној територији“. Пал не каже од кога је ослобођен Бечеј. Али, није никаква тајна да чланови и симпатизери организација, који „Јужни крај“ или „Делвидек“ (Војводину) желе да прикључе Мађарској, Србе сматрају окупаторима.

Било је и оваквих примера. Миклош Хорник, писац из Новог Сада, гостујући на „ЕЦХО ТВ“ у Будимпешти у емисији „Србија данас“, 13. септембра 2010, рекао је да су Мађари у Војводини долазак хонведа доживели као ослобођење. „Водитељ је закључио да ако никако другачије Војводина не може да буде враћена матици, онда мађарски тајкуни треба да је купе...“ Хорник је додао: „Србија се већ распада јер ЕУ не може да баци под тепих националне мањине, после Косова иде Санџак, па ми, а ако Србија то буде покушала да спречи силом биће поново бомбардована од стране НАТО-а. Тада Србију треба разбити на атоме.“²⁶

25 Види: Јован М. Пејин, исто, стр. 25.

26 Према: Александар Павловић, исто, део: Србију треба разбити на атоме, стр. 57.

„Тријанон“ није неправда

„Ко о чему, Мађари о Тријанону“.²⁷ Ниједна идеја у мађарској политици није толико заступљена као идеја о неправди „Тријанона“, о „Тријанону“ као националној трагедији која је поделила нацију након слома Аустро-Угарске монархије. При том мађарски политичари не воде рачуна о ноторној историјској чињеници, да је Угарска поражена у рату, и да је на њено место ступила нова држава - Мађарска. Другим речима, да државе настају и нестају, између осталог, победом или поразом у рату. Да бисмо пружили одговарајуће доказе да се не ради ни о каквој тријанонској неправди, послужимо се ставовима мађарских и других аутора, уз кратак осврт на историјат мађарске државе и демографске и друге чињенице на простору данашње Војводине.

У Уводу своје докторске дисертације о Мађарима у Војводини за време Другог светског рата, Александар Касаш пише: „У разграничењу између Краљевине СХС и Мађарске, који је међународно-правно верификован Тријанонским уговором из јуна 1920, Мађарска види све негативне консеквенце таквих решења. Сматрајући да јој је тиме нанесена велика неправда, без обзира на пораз у рату, Мађарска лансира познату паролу „не, не никада више“ (нем, нем соха) која ће бити једна од многих ревизионистичких и реваншистичких максима њене спољно-политичке доктрине према суседним земљама“.²⁸

У Закључку Касаш констатује: Исход Првог светског рата довео је до радикалних промена у државноправном положају војвођанских Мађара. Они су изгубили статус хомогене нације и подвргнути процесима југословенске државноправне интеграције...Спољни утицаји (Мађарска држава) окренута рестаурацији Угарске у границама пред Први светски рат, а у крајњем смислу и ка сентиштванским државним тежњама којима је индоктринирана мађарска нација на целом Подунавском простору. С друге стране - искључење

27 Поднаслов у поменутој књизи Јована Пејина, стр. 25.

28 Александар Касаш, *Мађари у Војводини 1941-1946*, докторска дисертација, Нови Сад, 1995, стр. 7.

из аграрне реформе и трајна сумњичавост државе према мађарској мањини. Отуда имамо политички дуализам: вера у могућност поновног повратка у границе Угарске као једине политичке алтернативе, али и неминовност прихватања југословенске државне стварности.²⁹

Један од водећих познавалаца историје Војводине Јован М. Пејин указује, да треба правити разлику између Угарске и Мађарске и да су то силе Антанте училе када су завршетком Првог светског рата уприличиле мировни уговор у Тријанону. Тада је дошло до конституисања „националне државе Мађара на територији на којој су били већина. Мађарима ништа њихово није одузето! На свим другим територијама били су мањина која је разбацана и живела у колонијама онако како су насељавани и колики је успех имала мађаризација. Тријанонски мировни уговор омогућио је ослобођење Словака, који су били највећа жртва жестоке мађаризације од 1718. до 1918. године, и оснивање Словачке као државе у заједници са Чесима и Русинима док су се Срби ујединили са Србијом на Великој народној скупштини 1918. године у Новом Саду, под вођством Јаше Томића, најпопуларнијег српског политичара у бившој Угарској, а дан раније исто су учинили Сремци у Руми. ..Уједињени су народ и територија. Исто су поступили и Румуни из румунских крајева бивше Угарске у Алба Јулуји 1. децембра 1918. Тријанонски мировни уговор од 4. јуна 1920. године само је потврдио постојеће стање. Уговор није неправда нити казна за Мађаре. Његове одредбе су резултат природног процеса који се одвијао у средњем Подунављу од упада угарских племена до 1918. године“.³⁰

Пејин подсећа да су мађарски, али и други европски историчари (Р. В. Ситон.- Вотсон, на пример) дошли до закључка „да територија данашње Војводине никада није била насељена компактно од стране Мађара, постојале су само угарске војничке колоније са словачким, српским, русинским, немачким, влашким, пољским и другим најамницима на стратегијским местима и то тек од 13. века. Колонизацију страног елемента почели су Хабзбурзи после истеривања Ту-

29 Исто, стр. 349.

30 Јован М. Пејин, *Поништење српског обележја Војводине*, СНП „Светозар Милетић“ Партенон, Београд, 2011, стр. 163.

рака из средњег Подунавља у 18. веку. Међу Србе, колонизовани су Немци а затим су стигли Словаци, који су у маси хунгаризовани, и други³¹

О томе сведочи Лазо М. Костић, наводећи бројне мађарске медиавелисте и савремене историчаре и друге научнике који трезвеније сагледавају тријанонска решења. Тако је професор Универзитета у Пешти Секфи Ђула писао 1923, у књизи „Животопис Угарске државе“: „Трианонске границе упадљиво личе на насељене границе Светостеванске државе“, а у књизи „Држава и Народ“, објављеној 1942. (још за време рата) признао је да је „било доба када је Мађара било тек нешто више од једне трећине свеколиког становништва Угарске“.

Други професор права на истом Универзитету Екхарт Ференц писао је између ратова: „Трианонски уговор о миру потиснуо је мађарски елемент у Угарској на његове старе природне етнографске границе“. Његове изјаве штампала је Матица српска у Новом Саду 1936.

Још један мађарски научник, Микаи Јанош, писао је у својој књизи „Послератна Мађарска“ 1937: „Трианонски уговор о миру, углавном и у опште, оставио је новој Мађарској ону територију, која је етнографски свагда представљала 'топионицу' и европску колевку мађарског народа. Нисмо веровали у државотворне способности словенских и романских народа, презрених и сматраних варварима“³²

Тријанонски уговор оставио је Мађарској 93 хиљаде квадратних километара, док је цела Угарска имала пре тога 325 хиљада километара квадратних. На југословенској територији према попису из 1921, остало је укупно 472.079 Мађара, а од те године право на оптирање искористило је близу 40.000. Многи су се одмах повукли са територије југословенске државе - највећи део интелигенције и чиновничког апарата. Остало је углавном сеоско становништво. У Бачкој, Банату и Барањи живело је тада 379.740 Мађара, или 27% становништва.³³ У целој Угарској десет година раније, 1910.

31 Исто, стр. 150.

32 Према: Лазо М. Костић, *Српска национална традиција*, део: „Српска Војводина и њене мањине“, Српска радикална странка, Београд, 2000, стр. 688.

33 Према: Шандор Месарош, *Положај Мађара у Војводини 1918-1929*, Нови Сад 1981, стр. 88.

године, живело је 21 милион становника од којих 10.050.575 Мађара.³⁴ У години Аустро-Угарске нагодбе-1867, број Мађара био је још мањи, свега 40%, а 60% немађара.³⁵ Године 1948. у Војводини је живело 428.932 Мађара; 1953. године 435.345; 1991. 339.491, а 2001. године 290. 207 припадника мађарске популације.

Иако је данашња Војводина вековима била део Угарске, самосталне или спојене са Аустријом, слободне или под турском влашћу, у њој Мађара никад није било много нити су они у Војводини представљали етничку већину. Ни по свом доласку у Панонију и колонизовању простора данашње Војводине, ни за време турске инвазије, када се већина становништва разбежало.

Мађари су у Панонију дошли 895-896. године под Арпадом. Ту су затекли Србе и друге Словене, као и славизирани остатке Хуна, Авара, Кумана и других народа. Историчар Пејин указује да су Мађари на простор данашње Војводине дошли осам векова после Срба, да су у Подунављу затекли и Словаке које ће мађаризовати, тако да су данашњи војвођански Мађари у највећем броју мађаризовани Словаци. За време владавине Иштвана I, 1001. године Мађари прихватају хришћанство и граде државу која ће вековима представљати значајну геополитичку творевину у овом делу Европе. Мађарска држава је, за разлику од других држава које су настале у планинским тешко проходним пределима, настала у равници одакле су ови номадски коњаници ширили границе своје државе, што говори о снази и државотворној способности њених оснивача.

Угарска је представљала конгломерат народа у коме су Мађари чинили мањину, али владајућу, те је у наредних неколико векова, до краја 13. века, држава била у облику угарско-словенског савеза, а после тога долази до потискивања Словена и изградње централизоване државе. С турском инвазијом у 15. веку распада се угарска држава, а Срби бивају признати као народ, јер су несебично бранили краљевину. Већ је краљ Матија Корвин 1471. године признао Србе као народ, доделивши им привилегије, јер су они на простору

34 Према: Јован М. Пејин, *Срби и Мађари*, Комуна, Кикинда, 1996, стр. 21.

35 Исто, стр. 19.

Бачке, Барање, Баната и Срема живели ослобођени од феудалних обавеза. Тај простор Мађари у својим документима називају *Raczorszag*-Србија. Мађара којих је било колико их је колонизовано, сада је остало у малим разбацаним групама. Дуго времена су Срби сачињавали већинско, неко време скоро искључиво становништво јужне Угарске. И увек су били државотворни народ, никад мањина.

У неколико наврата Срби су покушали да формирају државу на свом историјском и етничком простору-који су Мађари колонизовали и држали само кључне стратегијске тачке, а на којем никад нису постали етничка већина. Први такав покушај учинио је цар Јован Ненад - Црни човек 1527. године у борби против Турака и угарског племства на простору Суботице. Други покушај био је устанак Срба у Банату 1594. године. Трећи за време Ракоцијевог устанка 1703-1711. Затим успостављање Српске Војводине 1848, и најзад присаједињење Србији 1918. године.

После Карловачког мира 1699, и прогона Турака са простора данашње Војводине, а затим Пожаревачког мира 1718, Хабзбуршка монархија почиње колонизацију ових простора. Најпре Немаца за време владавине Марије Терезије и Јозефа II, а доцније и Мађара (посебно после нагодбе 1867. године).

Историчар Душан Поповић истиче, да се угарско племство одупирало српским државотворним тежњама, због чега Срби дижу устанак у Барањи и Поморишју. Рат против Срба води ерделски кнез Ференц II Ракоци од 1703. до 1711, а помажу Немци. Према мађарским изворима, Срби су изгубили 120.000 људи, жена и деце.³⁶ Пејин ово означава као први геноцид над Србима у Јужној Угарској.

После катастрофе на Мохачу 1526. године Угарска се није опоравила. Од 1717, а нарочито од 1867. године врши се масовна мађаризација других народа, највише Словака, тако да је и Лајош Кошут (Кошута) - вођа револуције 1848. био Словак. Помађарени су и многи Срби, нарочито високи официри. Револуционар је био и највећи мађарски песник Шандор Петефи, помађарени Србин Александар Петровић. Многи су се борили на страни Угарске против сопственог народа. Један од њих је и Јован Дамјанић, из Глине, славни мађарски

36 Види: Душан Ј. Поповић, *Срби у Војводини, књига II*, Нови Сад 1990, стр 212.

генерал и један од водећих војсковођа у револуцији 1848/49. Ових дана се може прочитати у штампи да Мађари у Ади постављају спомен обележје Јаношу Дамјанићу³⁷. Слично ће се понети и неки други Срби за време Мађарске окупације 1941. Тако је генерал Бела Новакович, неспорно српског порекла, био шеф окупационе Војне управе за Бачку у време злогласне рације у Бачкој у јануару 1942. године. Ту је и генерал Маркович итд.

Много је извора који сведоче да је на простору данашње Војводине, након протеривања Турака, почетком 18. века, Мађара било сасвим мало или их није ни било. Чак 1778. пише Сава Текелија да у Банату нема Мађара „ни од лека“, мада је 1745. укинута Поморишка војна граница, па се већ почело са систематским насељавањем Мађара у овим областима. Ипак Мађари нису никад могли да у Банату дођу до премоћног бројног утицаја.

Током прве половине 18. века Срби и други Јужни Словени били су већина становништва у низу мађарских градова, попут Будима, Сентандреје, Баје, Печуја, Сегедина. Мора се нагласити да су после одласка турске власти ови градови били мали и неразвијени.

У Бачкој вармеђи (жупанији) прво систематско насељавање Мађара у већем броју извео је католички архиепископ Имре Чаки око 1730, под којим је Бачка спадала. Насељавање је нарочито интензивно настављено после Нагодбе 1867. Мађари су хтели да населе своје сународнике по целој граници своје простране државе, али нигде нису то тако форсирали као у Бачкој.

Лазо М. Костић је своју тврдњу, да Мађари спадају у последње колонисте Војводине до Првог светског рата, овако

37 Дамјанић је рођен 1804. у Стази код Глине у Банији, обешен у Араду 1849. Без резерве је пришао мађарском покрету. Био је ожењен Емилијом Чарнојевић, сестром Петра Чарнојевића...Био је један од најпопуларнијих мађарских војсковођа, по некима није ни знао мађарски. Његова удовица је изабрана за доживотну председницу Мађарског црвеног крста. Види: Др Душан Ј. Поповић, *Срби у Војводини, књига III*, Матица српска, Нови Сад, 1990, стр. 197. Ових дана се може прочитати у штампи да Мађари у Ади намеравају да поставе спомен обележје Јаношу Дамјанићу, што представља очигледну провокацију. Наиме, у Мађарској Дамјанића могу да славе колико хоће, у Будимпешти он има своју улицу, али у српској Војводини то би значило злоћудно ревидирање историје.

поткрепио: „Један Буњевац интелектуалац (Лазар Стипић, библиотекар Суботичке општине), као доказ овом реду насељавања наводио ми је и овај доказ: „Погледајте, најбољу земљу у Војводини имају Срби, онда Немци, а најгору Мађари. Ко је први дошао, узео је и бољу земљу“.³⁸

Политички положај Мађара у Краљевини СХС-Југославији

У Краљевини СХС-Југославији Мађари су политички деловали преко своје Мађарске странке. Мађарска странка је формирана септембра 1922. године у Сенти. За председника је изабран Ђерђ Шанта, а велики утицај на политику странке имао је адвокат из Великог Бечкерека др Имре Варади. Политички живот Мађара у првој југословенској држави умногоме је зависио од спољнополитичких односа Краљевине СХС-Југославије и Мађарске. У том смислу деловала је и Мађарска странка, под сталним искушењем реваншистичких и иредентистичких идеја из Мађарске, и неопходности да се као мањина прилагоди државно-правним стандардима у новој држави. Рад Мађарске странке у једном моменту, маја 1924. године, био је прекинут због повезаности неких њених првака са екстремним иредентистичким организацијама у Мађарској, као што је организација „Пробуђени Мађари“ . Али владајућим круговима није било у интересу да подгревају сукоб, па је влада Љубе Давидовића скинула забрану већ у септембру исте године. Мађарска партија је и на унутрашњем плану била подељена. По питању организације државе један део подржавао је централизам и унитаризам демократа и радикала - српску политику, а други (мањи) хрватски федерализам, доцније сепаратизам. На парламентарним изборима 1927. странка је подржала радикале и демократе.

„У свом политичком програму, Мађарска странка потенцира неколико важних питања, која су углавном државно-правног, политичког, културног и просветног карактера - изборно право, право образовања на матерњем језику у основном школству, отварање средњих школа, аутономија верских заједница и материјалне помоћи државе за њихов

38 Види: Лазо М. Костић, исто, стр. 680.

рад, решавање аграрних проблема мађарског становништва, њихово укључење у аграрну реформу и др³⁹.

Већ 1926. године долази до неспоразума и разочарања након отпуштања из службе стотинак мађарских пензионера, али и по питању употребе језика у скупштинским правима. Након формирања Ревизионистичке лиге 1928, као и хрватских сепаратистичких акција, Мађарска странка све више подржава хрватске сепаратистичке концепције. Велике наде се полажу према захтевима енглеског лорда Харолда Ротимера који је сматрао да Мађарској треба вратити Барању и северне делове Бачке „из етничких разлога“. Сва је прилика да су ови захтеви наручени из Будимпеште.

Након отпуштања једног броја мађарских учитеља, јер „децу нису у довољној мери васпитавали у југословенском духу“, Мађари интернационализују свој политички положај тражећи заштиту Друштва народа. У тим захтевима најчешће их заступа др Лео Деак, адвокат из Сомбора. Са друге стране суботички лекар Габор Санто, као угледан грађанин, али и „режимски човек“, имао је задатак да војвођанске Мађаре приволи југословенству. У томе му је свесрдно помагао др Федор Никић професор Правног факултета у Суботици, један од главних заговорника југословенске идеје на војвођанском простору.⁴⁰

Покушаји Габора Санта нису дали резултате, а положај Мађара постаје деликатнији после Марсељског атентата на краља Александра, у којем је Мађарска оптужена као један од главних виновника.

Половиниом 1930-их јавља се Војвођански покрет и са паролом „Војводина Војвођанима“ - тежња за федерализацијом и Војводином као равноправном јединицом. Југословенске власти су ово окарактерисали као сепаратизам и „опасно везивање за Загреб“. Идеју о аутономији Војводине прихвата и новосадски адвокат др Иван Нађ. Нађ то чини под утицајем Влатка Мачека и ХСС-а, који су били главни савезници Војвођанског покрета Душана Дуде Бошковића. „Нађ је био загребачки студент кога је Влатко Мачек посебно уважавао, и који је свакако био под његовим политичким утицајем, пре

39 Александар Касаш, исто, стр. 10-11.

40 Види: Шандор Месарош, *Мађари у Војводини 1929-1941*, Нови Сад 1989, стр. 49.

свега у питању аутономије Војводине. Међутим, напори Војвођанског фронта да оствари шира политичка упоришта код националних мањина и да их придобије за своје програмске циљеве, нису дали веће резултате, што ће се потврдити већ на децембарским изборима када ће Стојадиновић ситним уступцима, демагошким обећањима и финансијским давањима, успети да их приволи, нарочито Немце и Мађаре, да гласају за листу Југословенске Радикалне заједнице⁴¹.

У Мађарској политички успех постижу екстремне ре-визионистичке странке, попут Партије стреластих крстова (на изборима 1939. добила је 23% гласова), а као резултат хрватских националистичких тежњи у Краљевини Југославији формирана је Бановина Хрватска. Формирањем Хрватске бановине почео је процес државног растројства. Мађарски прваци су подељени око става коме се приволети. Др Иван Нађ сматра да треба подржати Хрвате и искористити српско-хрватске спорове за остварење својих иредентистичких циљева. Др Имре Варади сматра да идеје о подели Војводине између Хрвата и Срба (о којима говори Мачек) не погодују интересима мађарске мањине, јер би то довело до њене дезинтеграције. Варади истиче: „Ми смо против сваке струје која жели да дели Војводину. У интересу мађарске националне мањине свакако је боље да останемо заједно а пошто смо до сада увек имали везу са Београдом, то ћемо и од сада увек стајати на становишту - прво да останемо неподељени и друго да наша оријентација води ка Београду. Не само да је у питању наш интерес...него сам уверен да би цепање представљало катастрофу за нашу мађарску мањину, јер у том случају она не би представљала никакав значај ни у политичком ни у јавном животу у опште“⁴².

Уговор у вечном пријатељству између Мађарске и Краљевине Југославије, потписали су 12. децембра 1940. гроф Иштван Чаки и Александар Цинцар Марковић. Уговором се обе стране обавезују на добросуседство и поверење као трајну основу сарадње. Али у влади Мађарске превладале су

41 Александар Касаш, исто, стр. 20.

42 Према: Ранко Кончар; „Споразум Цветковић-Мачек и Војводина“, *Зборник Матице српске за историју*, бр. 44/1991, стр. 91; Месарош пише да је било покушаја да се успостави сарадња са немачком мањином, али да се у томе није успело, па су две партије деловале потпуно одвојено. Он наглашава да је немачка мањина фаворизована, нарочито уочи рата. Види: Шандор Месарош, исто, стр. 178-179.

ревизионистичке снаге, које су поверовале да ће у савезу са нацистичком Немачком постићи свој ратни циљ - по којем ће „ускоро сви Мађари живети у једној држави“.

Аутономија Војводине - „српска ствар“

У пролеће 1941. године Хортијеве трупе су заузеле Бачку, завеле терор и вршиле убиства и протеривање српских колониста и српских и југословенских националиста (по некима око 20.000), спровеле систематску денационализацију ових српских простора и колонизацију мађарског живља. Масовни злочини кулминирали су злогласном геноцидном рацијом у којој је за само један месец-јануар 1942, у Старом Бечеју, Шајкашкој и Новом Саду под лед Дунава и Тисе бачено преко четири хиљаде Срба и Јевреја. Окупацију је Мађарска правдала исправљањем „тријанонске неправде“, а то је била и политичка платформа највећег дела војвођанских Мађара. Прилика да се обнови Мађарска у Сентиштванским „историјским границама“. Политички представници ДЗВМ су деведесетих година неаргументовано и паушално оптужили Србе за геноцид над Мађарима 1944/45.⁴³ „Ове оптужбе смишљено су изнете да би се извршени геноцид над Србима у Бачкој и Барањи 1941-44 маргинализовао, иако је званична Мађарска, за време рата, признала злочин после интерпелације посланика Бајчи-Жилинског у мађарском парламенту. Злочин је осудио у својим мемоарима и сам регент Миклош Хорти. Злочин геноцида обрађен је и на мађарском филму. По делу Тибора Чиреша „Хладни дани“, режисер Андраш Ковач снимио је 1965. истоимени филм о новосадском покољу јануара 1942“.⁴⁴

Након окупације Бачке мађарска власт је основала масовне националистичке организације. Окупација је била систематска и потпуна. Требало је уништити сваки траг српске цивилизације и културе у Бачкој.⁴⁵ Банат су окупирани Немци.

43 Крајем прошле године формирана је Државна комисија Србије за истраживање жртава рата у Војводини 1941-1945.

44 Јован М. Пејин, *Срби и Мађари*, Комуна, Кикинда, 1996, стр. 113; Чак је било организовано и суђење виновницима рације: Ференцу Фекетехалми Цајднеру, Жожефу Грашију, Ласлу Деаку, Мартону Зелдиу и другима, али је то била обична фарса, јер им је омогућено да авионом побегну на територију под немачком контролом.

45 У Суботици је уклоњен споменик цару Јовану Ненаду који је откривен по-

Иако у злочину над српским становништвом није заостајала за Немцима, мађарска мањина није протерана, о чему је одлучивао политички врх КПЈ на челу са Титом и моћни савезници, а не начело правде на које се позивала српска већина. Милован Ђилас је о томе оставио следеће сведочење: „Проблем Мађара решаван је и решен на састанку код Тита. Наиме, партијско вођство Војводине прихватило је гледиште, без сумње засновано, на расположењу српског живља - да и Мађаре треба иселити из Југославије. Реаговање и закључивање из аналогije - да су се мађарски окупатори и мађарски њилаши утркивали с нацистима: Србе нису масовно стрелили као у Крагујевцу и Краљеву, него „само“ бацали под лед у Дунав код Новог Сада, Србе су истеривали са земље и колонизовали Мађаре. Партијско вођство Србије је било у недоумици.

У ЦК смо се једино допуњавали аргументима-да Мађаре не треба истерати. Главни разлози нашег става: знали смо да ће совјетска влада бити против истеривања Мађаро-совјетски представници су нам то већ стављали на знање, јер је Мађарска предвиђена као „социјалистичка“. Ни војска Мађарске, ни формације домаћих Мађара нису нас прогониле бесомучно попут Немаца. Мађарска није тако велика да бисмо се од ње плашили, у будућности, као од Немачке. Међу Мађарима је било отпора, макар и слабог, постојала је и јединица, макар малобројна.⁴⁶ И најзад - мада нико не би знао објаснити због чега то није примењиво и на Немце - народ, жене, деца, не могу бити криви за злочине својих властодржаца“.⁴⁷

Партијски став према мађарској мањини био је да се они политички организују у оквиру Народног фронта, те да се одбори могу формирати на националном принципу. Политички секретар ПК Јован Веселинов у уводном реферату

четком двадесетих година као историјски симбол да су панонски простори одувек били словенски и српски. У Сомбору је срушен тек постављени споменик краљу Александру, а са трга у Новом Саду уклоњен је споменик Светозару Милетићу.

46 Баталјон „Шандор Петефи“, прерастао је у истоимену бригаду у другој половини 1944, која је била у саставу XVI Војвођанске дивизије. Командант бригаде капетан Ференц Киш погинуо је у пролеће 1945. године.

47 Милован Ђилас, *Революционарни рат*, Београд 1990, стр. 411-412, Према: Александар Касаш, исто, стр. 301-302.

на Седмој конференцији КПЈ за Војводину, која је одржана је 5. и 6. априла 1945. у Новом Саду, подвлачи: „...Срби морају да се ослободе свог секташког става према националним мањинама, а да би Мађари заволели ову нашу земљу морају пружити конкретне примере да желе сарадњу са нашим народом“.⁴⁸

Благоје Нешковић, секретар ПК КПЈ за Србију, говорећи о националном питању у Војводини, рекао је да се међунационални проблеми „не могу решити тако да се у њу насели милион Срба“, него треба створити услове да се Мађари боре за југословенску државу „боље него што су се борили за реакционарну Мађарску“. Тако „можемо на сигурну основу поставити питање заједничког живота с Мађарима у Војводини“.⁴⁹

У овом периоду положај мађарске мањине зависио је од многих отворених питања у међудржавним односима Југославије и Мађарске. Требало је решити питања репарација, размене становништва на добровољној основи, питање граница и друго.

Питањем пресељења и размене становништва највише се бавио министар за колонизацију ДФЈ Сретен Вукосављевић. Он није веровао у могућност опстанка националних мањина уз границу са Мађарском. У једном акту који је упутио Министарству иностраних послова и Миловану Ђиласу 23. септембра 1945. године Вукосављевић истиче да Мађари чине знатну већину у срезovima: Бачка Топола, Сента, Стари Бечej и Сомбор - размештени су „поред границе и уклињени према средини Војводине дуж Тисе. Национално су јаки и имају врло развијено осећање националне заједнице са Мађарима из Мађарске. Имају више и историјске и националне свести него Југословени. Имају самосвести и превише, и сматрају се супериорнијим од Југословена. Били су столећима носиоци једне државности, имају јако развијено то осећање и не може се ни замислити да могу усвојити неко друго осећање. Они ће увек прижељкивати да се припоје Мађарској... Исто као и Немци они нису нимало Војвођани по осећају-они су само Мађари...Међу нашим Мађарима има око сто хиљада

48 Према Љ. Василић, *ПК КПЈ за Војводину 1941-1945...*, стр. 495-496. Према: А. Касаш, исто, стр. 315.

49 Исто

беземљаша. Свима њима мораће се, ако остану у нашој држави доделити земља као и Југословенима, јер ако остану не сме се међу становништвом правити разлика. А ако будемо и Мађарима давали земљу мађаризоваћемо Војводину још више него што је сад и исцрпети фонд све расположиве земље па је неће бити за наше борце и њихове породице. Због тога морамо сада иселити Мађара барем толико колико је потребно да не мађаризујемо Војводину више него што је сада. Не можемо их раселити по другим нашим крајевима. Не можемо оставити у Војводини Мађара више него толико, колико нам неће бити опасно“. Сматра да „ако се не може другачије да се Мађарској уступи територија обе Кањиже, Хоргош, Сента и све на исток до Мокрина“⁵⁰ под условима да прими барем 200.000 Мађара. Ипак, као најреалније решење предлагао је да се „протера 80.000 Мађара“. Разменом становништва би „југословенска страна била у губитку, јер је у то време у Мађарској живело око 20.000 Хрвата и 6.500 Срба“.⁵¹

На Париској мировној конференцији 1946. године Мађарска и Југославија успоставиле су дипломатске односе, а затим су две државе потписале Споразум о слободној размени становништва (до 40.000 становника). Односи двеју држава пролазили су кроз многа искушења будући да је Мађарска била чланица Варшавског војно-политичког блока који је био под совјетском доминацијом. Након совјетске војне интервенције на Мађарску дошло је до иселјавања мађарског становништва од којих се један број населио у Банату око Новог Кнежевца и у Бачкој на подручју Сенте и Бачке Тополе. И тако ојачао мађарску популацију.

Историчар Касаш указује да је аграрна реформа за мађарску мањину имала посебан политички смисао, с обзиром да је она била искључена из реформе која је изведена у Краљевини Југославији. Он констатује и следеће: „Упоредо са аграрном реформом, у Војводини се изводи и колонизација. Доселјавањем 37.616 породица са преко 225.000 чланова, знатно је измењена етничка и демографска слика Војводине.

50 Ово је, отприлике, и захтев Мађарске постављен 1920, а обновљен 1948. године - одузимање од Србије територије до Бачког канала и до реке Златице северно од Кикинде.

51 Види: Бранко Петрановић, *Политичка и економска основа народне власти у Југославији за време обнове*, Београд, 1969, стр. 404-406. Према: А. Касаш, исто, стр. 321-322.

..Према проценама власти од јула 1946, у Војводини је било 1.442.737 становника од чега 844.325 словенског и 406.649 Мађара. У то време, укупно је у Војводини било 498.412 не-словенског становништва, наравно не рачунајући логорисано немачко становништво. Према првом послератном попису, обављеном 1948. у Војводини је од 1.640.757 становника, било 428.750 Мађара, а на територији укупно 496.492⁵².

Формално као аутономна покрајина у оквиру федералне Србије Војводина је постала одлуком Трећег заседања АВНОЈ-а од 10. августа 1945. и Законом Народне скупштине Србије о установљењу и устројству аутономне покрајине Војводине од 3. септембра 1945.

Први практични корак у одвајању Војводине од Србије и успостављање њене аутономије учинио је Јосип Броз. Његовом Наредбом од 8. и 17. октобра 1944. године у Вршцу је формирана Војна управа за Банат, Бачку и Барању под командом Врховног штаба. Срем је изостављен. На чело Војне управе постављен је генерал Иван Рукавина, Хрват који је до 1944. године био командант Главног штаба Хрватске. Историچار Пејин сматра да је то кључни догађај који доказује да *аутономија Војводине није стечена него наметнута*. „Тиме је извршена сецесија Војводине и поништена одлука из 1918. године. Овај чин Броза био је део великохрватске сепаратистичке политике издвајања земаља из Србије ослобођених 1912-1918. године од Турске и Аустроугарске а које су се ујединиле са Србијом 1918.“⁵³ Пејин сматра да је овим спречена обнова српског народа и његове државе прокламована 1918. године, и да она представља продужетак окупације Немаца, Мађара и Хрвата из 1941. године, која се данас изводи као кроатокомунистичка.

Било како било, мађарска мањина је аутономију Војводине посматрала и доживљавала као „*српску ствар*“. Они се ту нису мешали, свесни да је питање Бачке, Барање (данас у Хрватској), Срема и Баната - српско питање. Мађари су још једном постали мањина. У југословенској и српској држави имали су сва права које мањине имају у другим европским државама. Њихов културни, образовни, економски положај у

52 Александар Касаш, исто, стр. 327.

53 Јован М. Пејин, *Поништавање српског обележја Војводине*, СНП „Светозар Милетић“, Партенон, Београд, 2011, стр. 170; Војна управа у Бачкој, Барањи и Банату је трајала 103 дана.

Србији био је бољи од положаја њихових сународника у Мађарској. У свим општинама у којима живе и на нивоу Покрајине свој језик у службеној употреби! Они то сигурно нису очекивали. Прихватили су историјску реалност и могућност да остану компактни на једној територији са перспективом очувања културног и националног идентитета.

Временом је Војводина од стране савезне комунистичке врхушке и аутономашке политике у Покрајини, посебно после Устава 1974, усмеравана ка сецесији од Србије постајући тако *corpus separatum*. Вођена је антисрпска политика и Војводина усмеравана ка некаквом војвођанском и сваком другом идентитету, само не српском. Таквом политиком српски аутономиши су потхрањивали мањинске сепаратистичке тежње, од којих је мађарски традиционалан. Мађарска мањина јесте најбројнија и под сталним искушењем идеја ревизионизма које долазе из матичне државе, али то нипошто не значи и њено право да аутономију Војводине веже за сопствени идентитет. Нити да захтева територијалну аутономију или отцепљење дела територије Србије и прикључење Мађарској. А управо се разигравају поменуте геополитичке варијанте. Неке невладине организације у Мађарској иду дотле да предлажу аутономију Војводине у оквиру Мађарске. Узданица њиховим територијалним претензијама је тзв. међународна заједница, ЕУ и САД.

Сматрамо да Европска унија не би смела да понови грешку коју је учинила подршком насилном сецесионизму у разбијању југословенске државе. Са друге стране српска власт би морала да захтева иста права за српску мањину у Мађарској, да слободно негују матерњи језик и националну културу, а она се процењује, далеко изнад званичног броја од 6.500, на 60-70 хиљада Срба. Мађари у Србији имају неупоредиво већа права од мађарске мањине у Хрватској, у којој се преко заједничке римокатоличке вере асимилију и хрватизују.⁵⁴ Видели смо да су многи Срби мађаризовани, обрнутих случајева – србизације Мађара - било је неупоредиво мање; Срби нису показали толике асимилаторске способности.

54 У Хрватској је 1941. године било 90.000 Мађара, а према попису 2001. године било их је 16.595. Размештени су највише у Осјечко-барањској жупанији, а има их нешто мање од две хиљаде у Бјеловару и околини. Имају две политичке странке: Демократска заједница Мађара Хрватске и Савез мађарских удруга. У Хрватском сабору имају једног заступника.

Литература

- Бошњак Иштван, „Могућности и проблеми успоста-
вљања мањинске локалне самоуправе и персоналне
аутономије у Војводини“, у: *Положај мањина у Са-
везној Републици Југославији*, Зборник САНУ, уред-
ници Милош Мацура и Војислав Становчић, Бео-
град, 1996.
- Вујић Властимир, „Свако може бити Мађар, ако то по-
жели“, *Печат*, 26. новембар 2010.
- Вујић Властимир, „Орбанове игре са ватром“, *Печат*,
4. фебруар 2011.
- Чавошки Коста, *Државност Војводине и могућност се-
цесије*, СНП „Светозар Милетић“, Нови Сад, 2008.
- Лошонц Алпаш, „Аспекти територијалне и културне
аутономије“, у: *Положај националних мањина у Ср-
бији*, Зборник САНУ, уредник Војислав Становчић,
Београд, 2007.
- Касаш Александар, *Мађари у Војводини 1941-1946*, док-
торска дисертација, Нови Сад, 1995.
- Костић М. Лазо, *Српска национална традиција*, део:
„Српска Војводина и њене мањине“, Српска ради-
кална странка, Београд, 2000.
- Кончар Ранко, „Споразум Цветковић-Мачек и Војводи-
на“, *Зборник Матице српске за историју*, бр. 44/1991,
Нови Сад, 1991.
- Корхеџ Тамаш, „Границе универзалности мањинских
права-о значају територије и бројчаности-са посеб-
ним освртом на право на службену употребу језика“,
у: *Положај националних мањина у Србији*, Зборник
САНУ, уредник Војислав Становчић, Београд, 2007.
- Месарош Шандор, *Положај Мађара у Војводини 1918-
1929*, Нови Сад, 1981.
- Месарош Шандор, *Мађари у Војводини 1929-1941*, Нови
Сад, 1989.
- Молнар Александар, „Конститутивна власт и етничка
хетерогеност“, у: *Положај националних мањина у
Србији*, Зборник САНУ, уредник Војислав Станов-
чић, Београд, 2007.

- Павловић Александар, „Тајна мађарског тепиха“, *Печат*, 4. фебруар 2011.
- Пал Шандор, „Концепт мањинске самоуправе Демократске заједнице војвођанских Мађара“, у: *Положај мањина у Савезној Републици Југославији*, Зборник САНУ, уредници Милош Мацура и Војислав Становчић, Београд, 1996.
- Пејин М. Јован, *Поништење српског обележја Војводине*, СНП „Светозар Милетић“, Партенон, Београд, 2011.
- Пејин М. Јован, *Срби и Мађари*, Комуна, Кикинда, 1996.
- Поповић Ј. Душан, *Срби у Војводини, књига II*, Нови Сад, 1990.
- Поповић Ј. Душан, *Срби у Војводини, књига III*, Матица српска, Нови Сад, 1990.

Motčilo Subotić

ON POLITICAL POSITION OF HUNGARIAN MINORITY IN SERBIA

Summary

Several years after its establishment, the Democratic association of Vojvodina Magyars of Sandor Pala had proposed a concept of three-levelled autonomy for Hungarian minority in Serbia. It encompasses: municipalities with special status that have right to associate into a territorial ethnical autonomy; then a municipal or local autonomy and in the end as the highest level of minority self-government in Serbia - a personal autonomy – political representative of the Hungarian minority. This concept was accepted by other Hungarian political parties that had been organized after the Democratic Association of Vojvodina Magyars, such as the Vojvodina Magyar's Party by Joseph Kasa firstly/after that Istvan Pastor, as well as the Democratic Party of Vojvodina Magyars of Andras Agoston that was established after dissolution of DZVM and others.

The Statute of the Autonomous Province of Vojvodina accepted almost all demands of the concept of three-leveled autonomy in 2009; this encompasses a region of Hungarian municipalities in the north of Serbia where the Magyars make majority

of citizens, with its centre in Subotica where they don't make the majority. The Statute is a part of a coalition agreement Pastor – Tadic with the objective of helping improvement of the position of national minorities – “national communities”, but in Serbian expert and political public circles it has been estimated as creation of “the state within the state”, that is, it has been estimated as a transformation of Vojvodina into the state of national minorities with realistic possibility of the secession of the Magyar region and its connection (annexation) to Hungary.

In line with this view goes a revisionist propaganda of current Hungarian government of Victor Orban which provided the Magyars in their neighbouring states with double citizenship and announced their right for participation in the parliamentary elections with a quota of political representatives in the Hungarian Parliament. Orban has decided to make territorial unification of the nation with the help of the European Union, referring to correction of Trianon injustice. In the paper we presented that “the Trianon” was not injustice in question, and that the Trianon Agreement only reduced Hungary to Magyarska within the ethnographic borders of the Hungarian state. In the paper there is presented the position of the Hungarian minority and its political organization within the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes and Yugoslavia, as well as their participation in Horti's attempt to revise the Trianon through the genocide and ethnic cleansing that had been made by the Magyars occupation troops in Backa back in 1941-1945. At first the Hungarian minority tended to view the communist concept of the autonomy of Vojvodina as “the Serbian issue”, but as time went by it accepted it, because it provided for them the highest level of cultural, economic and political rights in Serbia. It would not gain such level of the rights even in their homeland. It has developed and preserved its national identity in accord with highest European standards. Therefore this geopolitics of the Magyar region and revision of the Trianon signifies so-called playing with fire.

Key Words: Democratic Association of Vojvodina Magyars, three-leveled autonomy, the Association of Vojvodina Magyars, Statute of Vojvodina, Magyar region, “Trianon”, Hungary